

KỶ NIỆM NGÀY THÀNH LẬP QUÂN ĐỘI NHÂN DÂN VIỆT NAM 22-12

XÂY DỰNG HÀNH VI CHÍNH TRỊ CHO QUÂN ĐỘI THEO TƯ TƯỞNG HỒ CHÍ MINH

TRƯƠNG QUANG HỌC*

Đận dụng sáng tạo những quan điểm của chủ nghĩa Mác - Lênin về mối quan hệ giữa chính trị và quân đội, Chủ tịch Hồ Chí Minh đã có những đóng góp vô cùng to lớn trong tổ chức và xây dựng quân đội nhân dân Việt Nam về chính trị. Nghiên cứu những tư tưởng của Chủ tịch Hồ Chí Minh trong xây dựng quân đội về chính trị, chúng ta còn thấy những khía cạnh hành vi chính trị (HVCT) của quân đội đã được Bác đề cập.

HVCT của quân đội là một hành động tự giác được thúc đẩy bởi động cơ có ý nghĩa về chính trị. Có thể nhận thấy, HVCT của quân đội đã được Chủ tịch Hồ Chí Minh đúc kết hết sức cô đọng với động cơ thúc đẩy: “Quân đội ta trung với Đảng, hiếu với dân, sẵn sàng chiến đấu hy sinh vì độc lập, tự do của Tổ quốc, vì chủ nghĩa xã hội. Nhiệm vụ nào cũng hoàn thành, khó khăn nào cũng vượt qua, kẻ thù nào cũng đánh thắng”⁽¹⁾.

HVCT của quân đội theo tư tưởng Hồ Chí Minh tựu trung được thể hiện ở ba mối quan hệ lớn: mối quan hệ giữa quân đội với Đảng, mối quan hệ giữa quân đội với nhân dân, mối quan hệ giữa quân đội với dân tộc.

HVCT của quân đội biểu hiện

trước hết ở mối quan hệ quân đội với Đảng. Thấm nhuần quan điểm của chủ nghĩa Mác - Lênin về mối quan hệ chính trị và quân đội, Chủ tịch Hồ Chí Minh luôn xem xét quân đội trong mối quan hệ với chính trị, với giai cấp và nhất quán với luận điểm: *quân đội luôn gắn liền với chính trị, với giai cấp, Nhà nước tổ chức ra quân đội*. Theo đó, quân đội ta luôn mang bản chất giai cấp công nhân, là lực lượng chính trị tin cậy của Đảng, phục tùng sự lãnh đạo của Đảng, chiến đấu cho sự thắng lợi của đường lối của Đảng. Chủ tịch Hồ Chí Minh đã khẳng định: Quân đội ta không có mục tiêu nào khác ngoài mục tiêu cách mạng, mục tiêu chính trị của Đảng.

HVCT của quân đội theo tư tưởng Hồ Chí Minh còn được thể hiện trong mối quan hệ với nhân dân và dân tộc. Mọi HVCT của quân đội với nhân dân phải vì nhân dân, đảm bảo có “hiếu với dân”. Bởi lẽ “Quân đội ta là quân đội của nhân dân, do dân đẻ ra, vì dân mà chiến đấu, yêu nước, yêu dân, cho nên hy sinh kham khổ”⁽²⁾. Hành động chiến

* Trung tá, TS, Khoa Tâm lý học quân sự - Học viện Chính trị quân sự.

đấu vì nhân dân, gắn bó keo sơn với dân là một tiêu chí quan trọng khác biệt về chất trong HVCT của quân đội ta - quân đội kiểu mới do Đảng và Chủ tịch Hồ Chí Minh sáng lập và rèn luyện. Nội dung HVCT trong mối quan hệ giữa quân đội với nhân dân và dân tộc được bắt nguồn từ sự thống nhất giữa lợi ích cơ bản của giai cấp công nhân, của Đảng Cộng sản với lợi ích của nhân dân, dân tộc.

Trải qua 60 năm (22/12/1944 - 22/12/2004) xây dựng và trưởng thành, đã minh chứng quân đội ta là một quân đội cách mạng. HVCT của quân đội theo tư tưởng Hồ Chí Minh luôn được xây dựng, bồi đắp, củng cố và thể hiện ra trong hành động. HVCT của quân đội luôn chấp hành và thực hiện đường lối chính trị của Đảng qua các thời kỳ cách mạng, không quản hy sinh xương máu để bảo vệ độc lập cho Tổ quốc, cho công cuộc xây dựng chủ nghĩa xã hội (CNXH), bảo vệ tài sản tính mạng cho nhân dân, giúp đỡ nhân dân.

Những tư tưởng cơ bản của Chủ tịch Hồ Chí Minh về xây dựng HVCT cho quân đội nêu trên, vẫn giữ nguyên giá trị cho xây dựng quân đội về chính trị trong giai đoạn hiện nay. Chủ nghĩa đế quốc và các thế lực thù địch chưa bao giờ từ bỏ dã tâm chống phá cách mạng Việt Nam. Một trong các lực lượng mà kẻ thù tập trung chống phá là quân đội, với luận điểm “Phi chính trị hoá quân đội” mà thực chất của luận điểm là xoá nhòa bản chất chính trị (bản chất giai cấp công nhân) của quân đội, làm lu mờ mục tiêu cách mạng, mục tiêu chính trị chiến đấu của quân đội với mục tiêu chính trị mà Đảng Cộng sản Việt Nam xác định. Cả lý luận và thực tiễn đến nay cho thấy: không ngừng xây dựng bản

chất chính trị cho quân đội là vấn đề có ý nghĩa sống còn của quân đội. Chúng ta đã rút ra được nhận thức quan trọng để chỉ đạo thực tiễn trong xây dựng quân đội là xây dựng quân đội vững mạnh về chính trị, làm cơ sở cho việc xây dựng các mặt khác của quân đội, đã trở thành một nguyên tắc trong xây dựng quân đội ta.

Kết quả, mức độ, chất lượng của xây dựng quân đội về chính trị phải được biểu hiện ra bằng HVCT. HVCT chính là hình thức biểu hiện ra bên ngoài của những phẩm chất chính trị. Bởi nếu không biểu hiện ra ở HVCT thì những tư tưởng chính trị, phẩm chất chính trị, bản lĩnh chính trị mới chỉ dừng lại cao nhất ở cấp độ nhận thức (cấp độ tư tưởng), chưa biểu hiện ra ở cấp độ hành vi, hoạt động thực tiễn. Nếu chỉ như vậy thì như C. Mác và Ph. Ăngghen chỉ rõ: “Xưa nay, tư tưởng không thể đưa người ta vượt ra ngoài trật tự thế giới cũ được; trong bất cứ tình huống nào, tư tưởng cũng chỉ có thể đưa người ta vượt ra ngoài phạm vi tư tưởng của trật tự thế giới cũ mà thôi. Thật vậy, tư tưởng căn bản không thể thực hiện được cái gì hết. Muốn thực hiện tư tưởng thì cần có những con người sử dụng lực lượng thực tiễn”⁽³⁾. HVCT của quân đội thể hiện lòng trung thành với Đảng, hiếu với dân chính là kết quả mong đợi của Đảng, Nhà nước, nhân dân. Không ngừng củng cố, xây dựng HVCT của quân đội mang tính tự giác, được thúc đẩy bởi động cơ chính trị đúng đắn, trong giai đoạn cách mạng hiện nay cần chú ý đến các yếu tố sau:

- Lấy hệ tư tưởng chính trị của chủ nghĩa Mác - Lênin và tư tưởng Hồ Chí Minh làm kim chỉ nam cho hành động.

Nếu không dựa trên một hệ tư tưởng chính trị nhất định thì chủ thể hoạt động chính trị sẽ trở nên rối loạn, không có được các HVCT có định hướng chính trị rõ ràng. Theo đó, quân đội với tư cách là một chủ thể, một lực lượng chính trị đặc biệt tin cậy của Đảng hơn lúc nào hết phải chịu sự quy định của hệ tư tưởng chủ nghĩa Mác - Lênin và tư tưởng Hồ Chí Minh trong tham gia vào các hoạt động chính trị. Chủ tịch Hồ Chí Minh đã từng khẳng định: Ngày nay chủ nghĩa nhiều, nhưng chỉ có chủ nghĩa Mác - Lênin là chân chính nhất.

- Được định hướng bởi lý tưởng và niềm tin chính trị.

HVCT của quân đội biểu hiện trong mối quan hệ với Đảng, nhân dân, dân tộc còn phải được thúc đẩy bởi lý tưởng và niềm tin chính trị mà Đảng và Chủ tịch Hồ Chí Minh đã lựa chọn, đó chính là độc lập dân tộc gắn liền với CNXH, là xây dựng một xã hội "dân giàu, nước mạnh, xã hội công bằng, dân chủ, văn minh". Nếu thiếu lý tưởng và niềm tin chính trị trên, trong HVCT của quân đội sẽ khó có các HVCT theo đúng định hướng chính trị mà Đảng xác định.

- HVCT diễn ra trong những tình huống nhất định, trong những thời gian và không gian cụ thể.

Không phải mọi hành vi của quân đội trong cuộc sống đều là HVCT. Các hành vi chỉ là HVCT khi được thúc đẩy bởi một động cơ chính trị tạo thành tính tự giác cao trong hoạt động đạt tới mục đích chính trị. HVCT của quân đội được biểu hiện cao nhất trong đấu tranh chống kẻ thù.

Chủ tịch Hồ Chí Minh đã từng căn dặn: chính trị của quân đội là chính trị trong quân sự "chính trị biểu hiện ra trong lúc đánh giặc. Học chính cương, chính sách rồi thì phải thực hiện. Nếu thuộc lâu mà không biết đánh giặc thì vô dụng" (4). Trong bối cảnh hiện nay, HVCT của quân đội sẽ diễn ra trong những tình huống nhất định, trước những tác động của những sự kiện chính trị diễn ra trong nước và trên thế giới; trong những hoạt động thực hiện nhiệm vụ, thể hiện chức năng của quân đội (đội quân chiến đấu, sản xuất, công tác).

- Luôn có thái độ chính trị tích cực.

Là một chủ thể hoạt động chính trị trong xã hội, quân đội luôn chịu những tác động của những sự kiện và quan hệ chính trị diễn ra trong nước và trên thế giới, đi liền với nó là những thái độ chính trị nhất định của quân đội đối với các sự kiện đó. Những thái độ này sẽ góp phần quy định tính chất, HVCT cụ thể của quân đội. Không có quân đội không gắn liền với chính trị, do đó quân đội không thể có thái độ chính trị trung lập theo đúng nghĩa của từ này. Quân đội cần có thái độ chính trị "tích cực", đó là những phản ứng ủng hộ, thúc đẩy các sự kiện chính trị diễn ra theo đúng định hướng, chủ trương, đường lối của Đảng. Tránh thái độ chính trị "tiêu cực" biểu hiện ở sự thụ động để cho các sự kiện chính trị tự nó diễn ra một cách tự phát.

Thực tế quân đội ở một số nước XHCN ở Liên xô, Đông Âu trước đây và Irắc trước sự xâm lược của Mỹ và liên quân thời gian qua đã không có được thái độ chính trị tích cực dẫn đến không

có HVCT rõ ràng, cần thiết trước những sự kiện chính trị, quân sự liên quan đến tồn vong của Tổ quốc, chế độ. Để góp phần củng cố và phát triển những vấn đề đặt ra trong xây dựng HVCT cho quân đội trong giai đoạn hiện nay cần làm tốt những vấn đề sau:

- Không ngừng tăng cường sự lãnh đạo trực tiếp, tuyệt đối của Đảng với quân đội.

Sự lãnh đạo trực tiếp, tuyệt đối của Đảng với quân đội là nhân tố trực tiếp quan trọng nhất để xây dựng quân đội về chính trị và hình thành HVCT đúng đắn cho quân đội, đảm bảo cho quân đội luôn tuyệt đối trung thành với mục tiêu chính trị của Đảng. Mục tiêu chính trị nhất quán của Đảng lãnh đạo cách mạng Việt Nam là Độc lập dân tộc gắn liền với CNXH. Theo đó, HVCT cao nhất của quân đội là “sẵn sàng chiến đấu, hy sinh vì độc lập, tự do của Tổ quốc, vì chủ nghĩa xã hội”. Tăng cường sự lãnh đạo của Đảng với quân đội nhằm xây dựng HVCT cần tập trung giải quyết tốt:

Kết hợp tốt xây dựng về chính trị tư tưởng và tổ chức theo quan điểm của chủ nghĩa Mác - Lênin và tư tưởng Hồ Chí Minh. Đây là một tất yếu khách quan xuất phát từ đòi hỏi cấp thiết từ hai phía: từ đòi hỏi tăng cường hơn nữa sự lãnh đạo của Đảng với xã hội, với các chủ thể tham gia hoạt động chính trị, mặt khác từ chính đòi hỏi của bản thân quân đội luôn luôn phải giữ vững định hướng chính trị xã hội chủ nghĩa, xây dựng bản lĩnh chính trị, gắn bó với sự lãnh đạo của Đảng, tạo sự miễn dịch trước sự chống phá của kẻ thù.

Nâng cao năng lực, hiệu quả

lãnh đạo, chỉ đạo của các tổ chức Đảng và cấp uỷ Đảng trong quân đội đối với nhiệm vụ chính trị cụ thể được đảm nhiệm.

Tiếp tục nghiên cứu, không ngừng hoàn thiện cơ chế Đảng lãnh đạo quân đội, thời gian tới cần đẩy mạnh nghiên cứu, cung cấp các luận cứ khoa học cho việc thực hiện chế độ chính uỷ, chính trị viên trong quân đội.

- Cung cấp một cách hệ thống tri thức về chính trị, hình thành ý thức chính trị XHCN cho quân nhân.

Cung cấp một cách hệ thống tri thức về chính trị là cơ sở đầu tiên giúp cho quân nhân có hiểu biết nhất định về những diễn biến trong đời sống chính trị của xã hội theo quan điểm của chủ nghĩa Mác - Lênin, từ đó thấy được địa vị lịch sử của giai cấp công nhân, nhiệm vụ chính trị của Đảng Cộng sản, mối quan hệ tất yếu giữa quân đội với Đảng, Nhà nước, từ đó mà hình thành tâm lý, tình cảm chính trị, tiến tới hình thành ý thức chính trị XHCN cho quân nhân. Ý thức chính trị XHCN ở quân nhân khi được hình thành sẽ góp phần định hướng điều chỉnh HVCT mang bản chất giai cấp công nhân, thể hiện tính nhân dân, dân tộc; tránh được những sai lầm dẫn đến kết quả không mong muốn trong hoạt động chính trị. Để cho ý thức chính trị XHCN ở quân nhân trở nên bền vững thành niềm tin, thực sự là động lực mạnh mẽ thúc đẩy từ bên trong chi phối HVCT, cần làm cho chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh - với tư cách là hệ tư tưởng chính trị mang tính cách mạng, khoa học trở thành nền tảng tư tưởng tinh thần, văn hoá cho bộ đội.

- Củng cố mối quan hệ qua lại giữa quân đội và nhân dân.

Theo tư tưởng Hồ Chí Minh mối quan hệ giữa quân đội và nhân dân là mối quan hệ máu thịt, là một nội dung bản chất về chính trị, là biểu hiện HVCT của quân đội cách mạng. “Quân đội ta từ nhân dân mà ra, vì nhân dân mà chiến đấu”. Từ khi thành lập quân đội đến nay, mối quan hệ này luôn được giữ vững. Quân đội luôn được sự chở che, đùm bọc của nhân dân, đã tạo nên sức mạnh cho quân đội hoàn thành xuất sắc các nhiệm vụ của mình và quân đội luôn thể hiện bảo vệ dân, giúp đỡ dân trong sản xuất, khôi phục kinh tế, tuyên truyền vận động nhân dân nâng cao nhận thức, thực hiện đường lối chủ trương của Đảng.

Thực tế vừa qua cho thấy, chủ nghĩa đế quốc đứng đầu là Mỹ và các thế lực thù địch đã lôi kéo, vận động một bộ phận nhân dân ở địa bàn Tây Nguyên tạo nên vụ “bạo loạn chính trị” (ngày 10 tháng 4 năm 2004), không chỉ là bài học cần nâng cao chất lượng hệ thống chính trị cơ sở mà còn cho quân đội bài học trong các hoạt động chính trị của mình cần sát dân hơn, hiểu dân hơn, nắm chắc diễn biến tư tưởng trong dân và phải có những HVCT cụ thể để “giành” được dân ở những vùng xa, vùng sâu, bởi đó là những địa bàn trọng yếu mà các đơn vị quân đội đóng quân. Bởi vì “Cái gì cũng phải nhờ dân. Không có dân thì không có bộ đội”⁽⁵⁾. Để làm tốt việc này cấp uỷ và chỉ huy đơn vị cần có nhận thức đúng trong củng cố mối quan hệ qua lại giữa đơn vị mình và nhân dân nơi đóng quân; chủ động phối hợp với chính quyền địa phương để làm tốt công tác dân vận;

tính táo, nhạy bén xử lý những xung đột va chạm giữa nhân dân và chính quyền cơ sở, cũng như quân nhân trong đơn vị và nhân dân nơi đóng quân theo đúng quan điểm của Đảng, tránh để kẻ thù lợi dụng, thổi phồng, bóp méo mối quan hệ bản chất tốt đẹp giữa quân đội và nhân dân.

Nghiên cứu bước đầu về tư tưởng Hồ Chí Minh với xây dựng và củng cố HVCT của quân đội góp phần hiện thực hoá một trong những giải pháp chủ yếu mà hội nghị Trung ương 10 (khoá IX) vừa qua xác định: “đẩy mạnh việc nghiên cứu, tuyên truyền, giáo dục tư tưởng Hồ Chí Minh, đẩy mạnh phong trào “Sống, chiến đấu, lao động, học tập theo gương Bác Hồ vĩ đại”, đẩy lùi tiêu cực, lạc hậu, khẳng định giá trị tốt đẹp của văn hoá Việt Nam, con người Việt Nam thời kỳ mới” (6).✦

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Hồ Chí Minh. *Toàn tập*, tập 11. NXB CTQG, Hà Nội, 2002, trang 350.
2. Hồ Chí Minh. *Toàn tập*, tập 5. NXB CTQG, Hà Nội, 2002, trang 722.
3. C. Mác và Ph. Ăngghen *toàn tập*, Tập 2, Nxb CTQG, 1995, Hà Nội, trang 181.
4. Hồ Chí Minh. *Toàn tập*, tập 6. NXB CTQG, Hà Nội, 2002, trang 319.
5. Hồ Chí Minh. *Toàn tập*, tập 6. NXB CTQG, Hà Nội, 2002, trang 320.
6. Ban Tư tưởng - văn hoá Trung ương. *Tài liệu học tập kết luận hội nghị lần thứ mười Ban chấp hành trung ương Đảng khoá IX*. NXB CTQG, Hà Nội, 2004, trang 58.